

ДІАГНОСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Смуглякова М. К.

*старша викладачка кафедри сучасних мов
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
просп. Героїв України, 9, Миколаїв, Україна
orcid.org/0000-0001-9998-9346
marina124553@gmail.com*

Ключові слова: *діагностичне тестування, навички, іноземна мова, рівень, оцінювання, навчальні ресурси, дистанційне навчання.*

Діагностичне оцінювання базових знань та навичок студентів стало невіддільною частиною процесу викладання іноземних мов. Авторка підкреслює, що діагностичне тестування важливе для планування процесу подальшого навчання відповідно до можливостей і потреб студентів, що може забезпечувати послідовність у засвоєнні змісту вибраного мовного курсу. Уміле застосування різноманітних методів оцінювання з метою збору даних щодо рівня володіння іноземною мовою та сформованості навичок студентів дає змогу викладачеві диференціювати навчання кожного студента та контролювати весь процес навчання. Дистанційне навчання під час пандемії стало справжнім викликом для студентів та викладачів. Окреслено мету статті, яка полягає у дослідженні особливостей проведення діагностичного тестування під час вивчення іноземної мови в умовах онлайн-навчання. Наголошено на необхідності розроблення нових методів та засобів проведення діагностичного тестування дистанційно. Проаналізовано головні переваги проведення діагностичного тестування он-лайн. Наведено приклади використання популярних навчальних платформ та освітніх сервісів, таких як Online Test Pad, Master Test, ClassMaker, Google Classroom, Kahoot. Визначено основні переваги кожного ресурсу, які дають змогу проводити повноцінну діагностику навичок та знань студентів, надають можливість створення тестів за рівнем складності та звіту статистики успішності студентів за підсумками проведених тестів. Авторка наполягає, що проведення діагностичного тестування мовних навичок студентів за допомогою навчальних онлайн-ресурсів допомагає економити час, охопити велику кількість студентів, уникнути суб'єктивності в оцінюванні знань студентів та використовувати сучасні інноваційні технології під час проведення тестів. Наведено перспективи подальшого дослідження особливостей проведення діагностичного тестування з використанням сучасних технологій в умовах дистанційного навчання та визначено деякі ефективні шляхи їх удосконалення.

DIAGNOSTIC ASSESSMENT IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN DISTANCE LEARNING

Smuhliakova M. K.

Senior Lecturer at the Department of Modern Languages

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Heroes of Ukraine Ave., 9, Mykolaiv, Ukraine

orcid.org/0000-0001-9998-9346

marina124553@gmail.com

Key words: *diagnostic testing, skills, foreign language, level, assessment, educational resources, distance learning.*

Diagnostic assessment of students' basic knowledge and skills has become an integral part of the foreign languages teaching process. The author emphasizes that diagnostic testing is crucial for planning further learning goals in accordance with students' capabilities and needs and can provide consistency in mastering the content of the language course chosen. Skillfully using various assessment methods in order to collect data on the level of the students' skills and foreign language proficiency allows the teacher to differentiate each student's learning goals and control the entire learning process. Distance learning during the pandemic has been a real challenge for both students and teachers. The purpose of the article outlined is to study specific features of conducting diagnostic testing in learning foreign languages online. The author emphasizes the need to develop new methods and tools for conducting diagnostic testing in distance learning. The main advantages of diagnostic assessments are analyzed. The examples of the most popular online learning platforms and services, such as Online Test Pad, Master Test, ClassMaker, Google Classroom, Kahoot! and their basic features are given. The article highlights the online educational resources given in the article enable to carry out appropriate diagnostics of students' knowledge and skills and to create tests on different levels of complexity and the statistics reports on the students' achievements based on the diagnostic assessments conducted. The author insists that conducting diagnostic testing of students' language skills through online educational resources helps save time, reach large number of students, avoid subjectivity in assessing student's knowledge and use innovative technologies during testing. The author reveals the prospects for further study of the diagnostic testing methods using modern technologies in distance learning and identified some effective ways to improve them.

Постановка проблеми. Перевірка та оцінювання отриманих під час вивчення іноземної мови знань, навичок і умінь є важливим складником процесу вивчення іноземної мови й багато в чому визначає його успішність та результативність. Уміле застосування різноманітних видів, методів і технік оцінювання з метою збору даних щодо рівня володіння іноземною мовою та сформованості навичок студентів дає змогу викладачеві диференціювати навчання, урахувавши потреби та можливості кожного, а студентам, своєю чергою, – контролювати власне навчання і формувати максимум компетенцій, які необхідні їм як у процесі вивчення іноземної мови, так і для застосування отриманих знань і навичок у подальшому професійному житті.

Слід відзначити, що в останні роки в Україні питанням моніторингу освітнього процесу та вимірювання якості викладання іноземної мови в закладах середньої та вищої освіти приділяється все більше уваги. У зв'язку з критичною епідеміологічною ситуацією як у нашій країні, так і в усьому світі та поступовим переходом до дистанційної форми навчання виникає необхідність у пред'явленні нових вимог до створення механізму систематичного об'єктивного контролю ефективності навчання.

Тестування не лише допомагає усунути суб'єктивність в оцінюванні досягнень студента в процесі вивчення іноземної мови, а й надає можливість порівняти ці результати в міжнародному вимірі. Водночас студенти набувають корисні навички роботи з тестами, що значно полегшує

процес проходження ними міжнародних тестів, складання обов'язкового зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) та єдиного вступного іспиту (ЄВІ) для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра або магістра.

Характеристичі різних видів тестування, які використовуються під час вивчення іноземної мови, присвячено значну кількість публікацій як вітчизняних дослідників, зокрема О. Василенка, О. Вакуленка, А. Гуржія, О. Ніколаєва, Л. Коваленка, Т. Кухар, так і закордонних науковців: Дж. Алдерсона, А. Девіса, В. Коккоти, Р. Ладло, П. Пімслера, А. Теннанта та ін. Проте більшість із них фокусує увагу на специфічних аспектах тестування досягнень і результатів навчання, не приділяючи належної уваги такому виду оцінювання, як діагностичне тестування в умовах дистанційного навчання, що зумовлює актуальність нашої статті.

Метою статті є визначення загальних особливостей та деяких шляхів використання діагностичного оцінювання під час вивчення іноземних мов і переосмислення використання та створення сприятливих умов для проведення діагностичних тестів під час формування та розвитку іншомовної компетенції під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні «Діагностика рівня володіння іноземною мовою» Дж. Ч. Алдерсон звертає увагу на важливість діагностичного оцінювання як на практиці, так і в дослідженнях, підкреслюючи, що «діагностичне оцінювання знань студента – важлива галузь, яка не так добре розвинена, як інші типи мовного оцінювання, як перевірка знань і досягнень», і визначає мету діагностичного тесту як виявлення слабких боків знань студентів з окремих мовних навичок, а також причини їх відставання [1].

В. А. Коккота вказує на комплекс важливих умов, яких треба дотримуватися під час складання тестів:

- 1) проведення попередньої перевірки з метою виявлення показників якості, які дають змогу визначити рівень мовної та комунікативної компетенції студента;
- 2) наявність обов'язкової шкали оцінювання за задалегідь встановленими критеріями;
- 3) відповідність змісту тестів подальшому курсу навчання [2].

Діагностичне оцінювання являє собою комплекс завдань, спрямованих на визначення початкового рівня сформованості знань, умінь, навичок і компетентностей студента у сфері іноземної мови, яке зазвичай проводиться перед початком навчального курсу. Необхідність проведення діагностичного оцінювання визначається декількома чинниками:

– наявністю різних рівнів володіння іноземною мовою, які демонструють студенти на початку певного етапу вивчення іноземної мови, наприклад курсу іноземної мови з професійних цілей, під час вступу до немовних ЗВО;

– проведенням діагностичного оцінювання знань студента, яке дає змогу забезпечити послідовність у засвоєнні змісту пропонованого мовного курсу;

– необхідністю передбачення і планування процесу навчання відповідно до можливостей і потреб студента.

Важливим аспектом діагностичного оцінювання є попередній аналіз рівня сформованості тих чи інших умінь або компетентностей, якими вже володіє студент до початку вивчення мовного курсу у виші. Цей вид роботи допомагає викладачеві отримати важливу інформацію про те, на якому етапі вивчення нового матеріалу курсу в студента можуть виникнути проблеми, передбачити їх і спланувати кроки для їх попередження.

Даний вид тестування спрямований не лише на виявлення вихідних знань і попередню оцінку базової іншомовної підготовки студента, а й на створення мотивуючої проблемної ситуації, прогнозування й обговорення очікувань від майбутнього мовного курсу.

Результати діагностичного тесту дають змогу викладачеві проявляти гнучкість і диференційований підхід під час уведення певних тем (найчастіше це стосується лексичного і граматичного матеріалу), викладання яких спочатку планувалося в рамках курсу, але, згідно з попереднім аналізом результатів діагностичного оцінювання, виявляється вже освоєно студентами і може бути вивчене в більш швидкому темпі з акцентом на інші мовні сфери, які викликають труднощі.

І навпаки, результати діагностичного тесту можуть показати, чи відповідає курс рівню іноземної мови студента, і допомогти викладачеві оцінити можливості та очікувані результати студента у вивченні пропонованого курсу.

У своїй роботі А. Теннант підкреслює, що діагностичні тести відрізняються від інших форм оцінювання, оскільки вони проводяться на початку курсу і часто призначені для охоплення широкого діапазону рівнів, що дає змогу проводити один і той самий тест для великої кількості студентів і виходячи з результатів розмішувати їх у групу відповідного рівня підготовки. На думку А. Теннанта, цим же зумовлена наявність у тесті різного рівня завдань, які найчастіше варіюються від тих, які, як очікується, будуть знати новачки, до питань, з якими зможуть упоратися тільки студенти просунутого рівня [3].

На відміну від діагностичних тестів минулих років, які обмежуються лише лексико-граматич-

ними питаннями, сучасні тести містять у собі всі основні мовні навички, такі як читання, письмо, аудіювання та говоріння. Незважаючи на той факт, що наявність тестових завдань на перевірку рівня таких навичок, як усне мовлення та письмо, явно додає рівень суб'єктивності, вони дійсно дуже важливі для більш точного і реалістичного оцінювання рівня студента.

На нашу думку проведення усної співбесіди є одним найбільш ефективним та об'єктивним типом завдань, спрямованим на діагностичне оцінювання навичок усного мовлення студента, та має складатися з деяких умов:

1) підготовка 4–5 питань до усної співбесіди з урахуванням віку та рівня підготовки студента;

2) лист питань має включати в себе:

– питання, які потребують простої або легкої відповіді, наприклад типу «так/ні», або питання з базової інформації про родину або історію навчального закладу студента;

– складніші питання, які припускають більш розгорнуті відповіді студента.

Із метою уникнення типової ситуації під час усної співбесіди, коли викладач або екзамінактор витрачає більше часу, розмовляючи, ніж студент, ми пропонуємо проводити співбесіду у групах із 6–8 студентів. Це допоможе викладачеві приділити більше уваги оцінюванню навичок та мовних компетенцій студентів.

Це зумовлено існуванням великих відмінностей між методологією, змістом і типами питань, використовуваних у діагностичних тестах, і методологією, яка застосовується на занятті в процесі вивчення іноземної мови. Багато діагностичних тестів засновані переважно на питаннях із кількома варіантами відповідей і зосереджені на граматичній точності. Водночас саме навчання базується на спілкуванні, де точність використовуваної мови часто грає дорядну роль.

Найчастіше з метою економії часу під час проведення і перевірки діагностичного оцінювання студентів пропонувані тести не містять компонентів аудіювання або говоріння. Як результат, студент потрапляє в групу навчання на підставі його здатності відповідати на завдання з граматики, читання та письма, але при цьому може не володіти навичками мовлення та аудіювання на належному рівні, що дає неправильне уявлення про його загальні мовні здібності і може в подальшому створювати труднощі в процесі вивчення іноземної мови.

Найбільш поширеним типом завдання на перевірку навичок читання та письма довгі роки був і залишається тип питання з декількома варіантами відповідей (multiple choice), які можуть включати в себе такі різновиди:

- вибір правильної відповіді на запитання;
- завершення початого речення;
- угруповання фактів на основі тексту або повідомлення;
- перехресний вибір;
- установлення відповідностей;
- пошук спеціально вставлених зайвих слів;
- заповнення пропусків спеціально пропущеними словами.

Нарешті, основна проблема більшості діагностичних тестів, у яких використовуються питання такого типу, полягає у тому, що важко відрізнити студентів, які дійсно знають правильну відповідь, від тих, хто просто вгадує і яким пощастило з їхнім припущенням, що іноді ставить під сумнів достовірність і надійність даного виду оцінювання.

Одним з ефективних видів завдань діагностичного тесту на перевірку навичок читання та письма може бути клоуз-тест (cloze test), який може бути представлений у вигляді уривку тексту або повідомлення з пропущеним словом, словами, назвами або числами.

Під час вибору тексту для створення завдань цього типу треба звертати увагу на вік та рівень знань студента. Завдання має включати декілька пропусків, але не більше 20, та всі пропуски мають бути пронумеровані.

Складання завдань діагностичного тесту на перевірку навичок письма має охоплювати теми згідно з віком та рівнем знань та бути знайомі студентам під час вивчення іноземної мови раніше. Ми також вважаємо, що необхідно пропонувати студентові декілька тем на вибір.

В останні роки у зв'язку з переходом на дистанційну форму навчання викладачі почали приділяти більше уваги використанню сучасних комп'ютерних технологій під час проведення діагностичного тестування.

Виникнення та швидке поширення онлайн-тестування стало можливим завдяки широкому вибору навчальних платформ та освітніх сервісів, що дають змогу реєструвати групи з великою кількістю студентів та проводити повноцінну діагностику їхніх знань. На думку А. Гуржія, існує багато мультимедійних ресурсів для проведення тестування дистанційно [4].

У ході нашого дослідження проаналізовано найбільш популярні онлайн-платформи та сервіси, серед яких:

1) **ClassMaker** – англomовний сервіс, який допомагає створювати тестові завдання та опитування різного типу:

- фіксовані питання;
- випадкові питання;
- комбіновані питання.

Сервіс **ClassMaker** дає змогу додавати в завдання зображення, аудіо- чи відеофайли,

також показувати кількість набраних балів та оцінну шкалу [5];

2) **Майстер-Тест** – освітній сервіс, основними перевагами якого є:

- декілька мов інтерфейсу, зокрема українська та англійська;
- простий та швидкий процес реєстрації;
- можливість розміщення всіх створених тестів та результатів тестування студентів у профілі викладача [6];

3) **Online Test Pad** – являє собою вбудований конструктор тестів, який дає змогу показувати результати тестування, готувати звіти статистики та використовувати різноманітні типи тестових питань, наприклад:

- вибрати правильну відповідь;
- заповнити перепустки;
- установити послідовності;
- знайти відповідності;
- дати відповідь на питання відкритої форми [7];

4) **Google Classroom** – інтерактивна навчальна платформа Google, за допомогою якої викладач має можливість створювати та редагувати тести за допомогою Google Forms. Платформа дає змогу вибрати:

- дисципліну;
- групу;
- тему завдання;
- кількість балів за кожне правильно виконане завдання;
- остаточний термін виконання тесту.

Під час створення тестових завдань викладач може поділитися Інтернет-посиланням, завантажити текстовий файл, файл із Google-диску, аудіо або відео з Youtube [8];

5) **Kahoot!** – це корисний навчальний ресурс, шаблони якого можна використовувати для проведення діагностичного тестування, отримання зрізу знань та опитування студентів через вікторини. За допомогою Kahoot! викладач має можливість не лише створювати власні тестові завдання, а й користуватися багаточисленними готовими тестами, розміщеними на сайті. На платформі Kahoot! є також можливість додавати графічні малюнки, таблиці, фотографії, аудіо та відео.

У процесі нашого дослідження ми виділили такі основні можливості проведення діагностичного тестування он-лайн:

- створення та редагування питань тестів;
- проведення звіту статистики успішності студентів за підсумками виконаних тестових завдань;
- спостереження за роботою студентів під час тестування у режимі реального часу;
- сортування тестів за рівнем складності;
- збереження матеріалів тестування на Google-диску або в інших хмарних сховищах [9].

Головною вимогою користування онлайн-сервісами та платформами під час проведення діагностичного тестування в умовах дистанційного навчання є наявність постійного доступу до мережі Інтернет, але більшість сервісів дає змогу архівувати матеріали та мати доступ до проведених тестових завдань і результатів діагностики у разі відсутності Інтернет-підключення.

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Таким чином, діагностичне тестування є важливим засобом перевірки базових знань іноземної мови, результати якого можуть являти собою цінний ресурс для викладача під час підбору матеріалів і планування занять, що відповідають меті курсу і потребам студентів. Отже, наше дослідження особливостей проведення діагностичних тестів в умовах дистанційного навчання дає змогу зробити висновок, що головними його перевагами є:

- економія часу;
- можливість використовувати однаковий матеріал і однакові умови процедури тестування;
- можливість охопити велику кількість студентів під час проведення тестування;
- відсутність або зведення до мінімуму суб'єктивності в оцінюванні знань студентів;
- можливість широкого використання навчальних онлайн-ресурсів;
- удосконалення методів проведення діагностики завдяки розвитку сучасних комп'ютерних технологій.

Проведене нами дослідження не може розглядатися як остаточний погляд на проблему. Перспективою подальшої дослідницької роботи є пошук нових методів проведення діагностичного тестування в умовах дистанційного навчання та використання сучасних технологій із метою поліпшення якості та об'єктивності контролю знань студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alderson J. C. Diagnosing foreign language proficiency: The interface between learning and assessment. London : Continuum, 2005. P. 297.
2. Коккота В. Лингводидактическое тестирование. Москва : Высшая школа, 1989. С. 130.
3. Tennant A. Assessment matters: Diagnostic tests. URL: <https://www.onestopenglish.com> (дата звернення: 24.01.2022).
4. Гуржій А. М., Гуревич Р. С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л. Мультимедійні технології та засоби навчання : навчальний посібник / за ред. А. М. Гуржія. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. С. 556.

5. ClassMaker. URL: <https://www.classmarker.com> (дата звернення: 24.01.2022).
6. Майстер-Тест. URL: <https://master-test.net/uk> (дата звернення: 24.01.2022).
7. Online Test Pad. URL: <https://onlinetestpad.com> (дата звернення: 24.01.2022).
8. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com> (дата звернення: 24.01.2022).
9. Kahoot! URL: <https://kahoot.com> (дата звернення: 24.01.2022).

REFERENCES

1. Alderson, J. C. (2005) Diagnosing foreign language proficiency: The interface between learning and assessment. London : *Continuum*. P. 297.
2. Kokkota, V. (1989) Lingvodidakticheskoye testirovaniye. [Linguodidactic testing]. Moscow : *Higher school*. P. 130.
3. Tennant, A. Assessment matters: Diagnostic tests. URL: <https://www.onestopenglish.com> (data zvernennia: 24.01.2022).
4. Hurzhiy, A. M., Hurevych, R. S., Konoshevskiy, L. L., Konoshevskiy, O. L. (2017) Multymediyni tekhnolohiyi ta zasoby navchannya : navchalnyy posibnyk / za red. akademika NAPN Ukrayiny Hurzhiya A M. Vinnytsia : *Nilan-LTD*. P. 556.
5. ClassMaker. URL: <https://www.classmarker.com> (data zvernennia: 24.01.2022).
6. Майстер-Тест. URL: <https://master-test.net/uk> (data zvernennia: 24.01.2022).
7. Online Test Pad. URL: <https://onlinetestpad.com> (data zvernennia: 24.01.2022).
8. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com> (data zvernennia: 24.01.2022).
9. Kahoot! URL: <https://kahoot.com> (data zvernennia: 24.01.2022).